

Европейският лидер в селекцията на фъстъци е ИРГР-Садово

Автор(и): доц. д-р Златина Ур, ИРГР, Садово; доц. дн Станислав Стаматов, ИРГР – Садово, ССА

Дата: 19.06.2024 *Брой:* 6/2024

Българското земеделие, в частност аграрната наука работят и се развиват в силно конкурентна среда в условията на Европейската икономическа общност. Това налага страната ни да използва всички свои ресурси - природна даденост, климатични условия, опит, финансови и научни ресурси да развие модерно земеделие с високо качествено производство.

За европейските консуматори е важно да получават качествена, екологично чиста и здравословна храна. Фъстъците, както и хранителните продукти приготвени от тях се, отличават с висока биологична и хранителна стойност и носят висока добавена стойност.

В резултат на климатичните промени северната граница за възможното отглеждане на културата се измества и фъстъци от нашите сортове освен в Италия, Португалия, Гърция и Франция вече се отглеждат и в Австрия. Основното предимство, което нашите сортове носят пред американските, китайските и аржентинските сортове фъстъци, е краткият вегетационен период – напълно подходящ за европейския климат.

Доц. дн Станислав Стаматов представя един от най-новите сортове фъстъци, създадени в ИРГР- Садово. Фъстъкът сорт „Адата“ се откроява с едри зърна, високи добиви и характерна напуканост, особено отличителна черта за българските сортове фъстъци, с която се открояват от гамата, произвеждана в света.

Страната ни е европейски лидер в селекцията на фъстъци и тя трябва да продължи да устоява тази своя позиция. Съвремените български сортове са интензивни култури и като такива са отлични предшественици за всички полски култури. Фъстъкопроизводството в България увеличава площите си ежегодно благодарение, на високата цена на продукцията и това, че те са включени в списъка на протеиновите култури.

България, като най-голям производител на фъстъци в Европа, ще трябва да осигури такова производство, което задоволява собствените ѝ потребности и да завоюва определени ниши от европейския пазар на фъстъци. Тази цел може да се реализира само с внедряването в производството на нови високопродуктивни сортове с добри вкусови качества и прилагането на стандартна технология, обезпечаващи конкурентна способност на българската продукция.

Такава позиция на страната ни ще определя целите и задачите на актуализираната научна и работна програма за научноизследователската работа по селекция и технология на фъстъците.

От научна гледна точка с тази култура у нас, а и в Европа, се работи само в ИРГР- Садово. Темата на дисертацията на младия учен в института Ваня Карамфилова е „Идентифициране и оценка на фъстъци (*Arachis hypogaea* L.) от националната колекция по важни морфо-биологични признаци“. Основна цел в работата на докторантката е да се направи оценка по таксономична принадлежност и да се сравни вариабилността между екотипове с разнообразен произход и сортове от фъстъци по морфологична и агрономическа характеристика, както и да се установяват критерии за идентифициране на подходящи източници на зародишна плазма за съхранение *ex situ* и подобрителна работа.

Изпълнението на дисертацията ще премине през следните етапи:

1. Проучване на морфо-биологичните признаци на екотипове и сортове от фъстъци.
2. Проучване на агрономически признаци характеристика на екотипове и сортове фъстъци.
3. Таксономична идентификация на някои образци фъстъци според принадлежността им към сортотиповете Валенция, Виргински и Испански.

В изследването участват образците по видове както следва: 10 образци от северна Америка, 10 образци от южна Америка, 10 образци от Африка, 10 образци от Азия и 51 образци от България.

В резултат на проучването ще могат да се изберат линии, източници на вариране по важни морфо-биологични признаци, и да се излъчат такива, които да бъдат предложени за нови сортове.

ВИЗИТКА

През февруари 2024 година, след успешно преминат конкурс, Иванка Карамфилова е зачислена като редовен докторант в ИРГР-Садово, към Селскостопанската академия. Темата на дисертацията, по която младият учен работи, е „Идентифициране и оценка на фъстъци (*Arachis hypogaea* L.) от националната колекция по важни морфо-биологични признаци“.

Докторант Иванка Карамфилова завършва бакалаварска и магистърска степен с отличие в Аграрен Университет Пловдив по специалност „Полевъдство“. Две години по-късно се дипломира в същия университет и като магистър "Селекция и семепроизводство". По време на следването си участва активно в дейностите на Студентски съвет към Аграрен университет град Пловдив.

За първи път се запознава с работата и дейността на Института в Садово, когато през 2014 година е поканена за едномесечен стаж, по време на който придобива ценни знания в отглеждането на различни видове растения.

В периода 2013- 2015 година Иванка Карамфилова участва в научни лекции, семинари, изследвания и експерименти на тема „Повишаване на реколтата и качеството на селскостопанските култури“, които допринасят за повишаване на професионалната ѝ компетентност.

Съавтор е на научна статия "Инвентаризация на сем. Hyacinthaceae Batsch ex Borkh подсем. Hyacinthoideae в хербариума на АУ-Пловдив (SOA)", публикувана в Научни трудове на Аграрен университет – Пловдив, , т. LIX, кн. 1, 2015 г.

Преди да започне да се занимава с наука повече от шест години И. Карамфилова трупа опит като агроном във фирма за производство и преработка на малини. Там тя се занимава с поддръжка и контрол на растежа на малиновите насаждения, отглеждане на посадъчен материал и координиране на работата на полевите работници. Води обследвания за появата на болести и вредители по растенията, както и за правилната борба с тях.

За нея земеделието е страст и отговорност. Всеки ден се радва на възможността да работи с различни видове растения и да сътрудничи със селскостопански производители за повишаване на добива и качеството на продукцията им. Вярва, че иновациите и знанията са успешната формула за развитие и опазване на аграрната наука за бъдещите поколения. Затова продължава да учи и да придобива нови познания, които да приложи в реалната си работа за по-добро и устойчиво земеделие.